

THE EFFECTS OF SOCIAL NETWORKS ON THE SPREADING OF ONLINE SEXUAL HARASSMENT ACTS AGAINST MINORS

**Albert-Lőrincz Csanád, Assoc. Prof., PhD, "Partium" Christian University of Oradea and
Csipkes Hajnalka-Szende, Jurist**

Abstract: Online sexual harassment of children is of increasing occurrence according to research papers and international reports. Control measures have been taken at all levels of the legislative systems. This study deals with the risks of being exposed to different forms of sexual harassment through the use of social networks – esp. Facebook. According to reports of EU Kids Online and Save the Children Romania it is apparent that the usual age restrictions applied by social networks cannot protect minors. This paper is based on a sample of 607 Internet users in order to explore aspects of online sexual harassment acts committed against minors in Romania. Results show that social network sites are presenting significant danger in terms of spreading of online sexual harassment acts committed against children. Evidence has been found that the minimum age requirement of 13 years applied by Facebook is a formal and insufficient measure to protect children.

Keywords: age limitation, child protection, cybercrimes, sexual harassment, social networks.

1. Introducere

Studiul de față își propune să analizeze riscurile mediului virtual pe site-urile de socializare reprezentate în special de *Facebook*. Sunt vizate formele hărțuirii cibernetice, printre care cu precădere pornografia infantilă. Numărul copiilor cu acces la Internet, utilizatori ai rețelelor de socializare se află într-o creștere continuă: rețeaua de socializare *Facebook* a înregistrat o creștere în privința numărului de utilizatori de la un milion în anul 2004 la 1.23 miliarde în anul 2013 din întreaga lume, potrivit statisticilor.¹ Odată cu creșterea rețelelor de socializare s-au

¹ Srivastava C, Bhardwaj A. (2014). *Adverse Effects of Online Social Networking on Children and Adolescents*. Journal of Indian Association for Child & Adolescent Mental Health: 10(2).

înmulțit și studiile care avertizează asupra riscurilor la care sunt expuși copiii cu vârste fragede. În cazul rețelei *Facebook* vârsta minimă cerută pentru a deține un cont de utilizator este de 13 ani, însă cercetările arată că deseori nu se respectă această limită și că protecția datelor privind minorii nu sunt îndeplătoare.²

Cu privire la amploarea fenomenului datele statistice arată că în anul 2010 la nivel global existau peste 7,5 milioane de copii sub vârsta de 13 ani, deținători de cont pe *Facebook*. Conform declarațiilor oficiale ale site-ului zilnic se șterg circa 20.000 de profiluri ale persoanelor sub 13 ani.³ O asemenea dezvoltare a rețelelor de socializare are ca și consecințe creșterea numărului de infracțiuni de hărțuire virtuală.⁴ Potrivit altor studii făptuitorii au prelevat informații despre victimele minori folosind rețele de socializare în cazul a 82 % din numărul infracțiunilor.⁵

Astfel de infracțiuni pe lângă pornografia infantilă pot fi de exemplu *cyberbullying*-ul, care reprezintă o formă de hărțuirea online a minorilor⁶ sau *cyber-grooming*-ul, care presupune hărțuirea online cu scopul de a comite abuz sexual asupra minorului⁷.

Punctul de pornire al cercetării noastre constituie rezultatele programului *Safer Internet* al Comisiei Europene, anchetele *EU Kids Online*⁸ și a site-ului *Sigur.info*. Conform datelor referitoare la situația din România numărul utilizatorilor minori de rețele de socializare a crescut între anii 2010-2013 de la 46% la 79%.⁹ Potrivit raportului de activitate al programului *Sigur.info* sesizările privind pornografia infantilă a înregistrat o creștere în ultimii ani.¹⁰

² Livingstone S, Haddon L, Gorzig A & Ólafsson K.. (2011). *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children*. LSE, London. Disponibil la: http://www2.cnrs.fr/sites/en/fichier/rapport_english.pdf accesat la 13.11.2015.

³ Semaury HEL, Khaja MA. (2014). *Children's Uses of Facebook in Crisis and Peace: A Comparative Study*. Disponibil la: http://www.iiis.org/CDs2014/CD2014IMC/ICSIT_2014/PapersPdf/HB506XD.pdf accesat la 13.11.2015.

⁴ VasIU I, VasIU L. (2011). *Criminalitatea în cyberspațiu*. Editura Universul Juridic. București.

⁵ Mitchell KJ, Finkelhor D, Jones LM, Wolak J. (2010). *Use of Social Networking Sites in Online Sex Crimes Against Minors: An Examination of National Incidence and Means of Utilization*. *Journal of Adolescent Health*: 1-8.

⁶ Anderson WL. (2010). *Cyber Stalking (Cyber Bullying) - Proof and Punishment*. *Insights to a Changing World Journal*: 4.

⁷ VasIU I, VasIU L, *op.cit.*.

⁸ Disponibil la: <http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsOnlineIIReports/Final%20report.pdf> accesat la: 07.11.2015.

⁹ Velicu A, Mascheroni G, Ólafsson, K.. (2014). *Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile*. Ars Docendi, București.

¹⁰ Disponibil la: <http://www.sigur.info/docs/raport-de-activitate-helpline-sigur.info.pdf> accesat la: 07.11.2015.

2. Aspecte legislative

Convenția cu privire la drepturile copiilor elaborat de Organizația Națiunilor Unite în anul 1989¹¹ constituie principala reglementare pe plan internațional. Convenția a fost ratificată de România la data de 28. septembrie 1990¹². Convenția stabilește standardele minimale de protecție a copiilor inclusiv împotriva abuzului și exploatării sexuale. Prevederile Convenției sub aspectul criminalității online nu sunt suficient de specifice – având în vedere data apariției când practic nu existau rețele de socializare. Cu toate acestea meritele actului normativ nu pot fi contestate.

Prima măsură specifică în eliminarea distribuirii materialelor pornografice cu copiii pe Internet se datează din anul 1999 din cadrul Conferinței Internaționale organizate la Viena „*Combating Child Pornography on the Internet*”.¹³ Tot la nivel internațional în anul 2001 s-a încheiat la Budapesta Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. Acest document incriminează ca acte de pornografie infantilă oferirea, punerea la dispoziție, difuzarea, transmiterea, procurarea pentru sine sau altul, respectiv posesia de materiale pornografice având ca subiect copii, într-un sistem informatic sau într-un mijloc de stocare de date informatice.¹⁴

În paralel cu evoluția domeniului protecției copiilor pe plan internațional au apărut și norme similare în dreptul Uniunii Europene. Sub aspectul combaterii pornografiei infantile Comisia Europeană (CE) a adoptat în anul 1996 documentele intitulate „*Communication on Illegal and Harmful Content on the Internet*” și „*Green Paper on the Protection of Minors and Human Dignity in Audio-Visual and Information Services*”, însă aceste reglementări s-au dovedit a fi insuficiente.¹⁵

¹¹ Disponibil la: <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx> accesat la 13.11.2015.

¹² Disponibil la: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iv-11&chapter=4&lang=en accesat la 13.11.2015.

¹³ VasIU I, VasIU L. (2011). *Criminalitatea în cyberspațiu*. Editura Universul Juridic. București.

¹⁴ Articolul 9 din Convenția CE din 23/11/2001 privind criminalitatea informatică, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 343 din 20/04/2004, Seria Tratatelor Europene nr. 185. Disponibil la: http://www.legi-internet.ro/conventie_crim_info.htm accesat la 15.11.2015.

¹⁵ McIntyre TJ. (2010). *Blocking child pornography on the Internet: European Union development*. International Review of Law, Computers & Technology: 24(3).

Un progres legislativ – având în vedere răspândirea Internetului - reprezintă Directiva 2011/92/UE¹⁶ privind combaterea exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile, care a înlocuit reglementarea anterioară în domeniu, și anume Decizia-cadru 2004/68/JAI a Consiliului UE. Directiva 2011/92/UE aduce o serie de inovații față de Decizia-cadru, precum pedepse mai grave, incriminarea mai multor fapte legate de pornografia infantilă, respectiv un regim preventiv și de protecție a victimelor mai avansat.¹⁷

Prevederile Directivei au fost preluate și în dreptul român ca urmare a armonizării legislației naționale cu cea a Uniunii Europene. La momentul actual în România pornografia infantilă este incriminată de Codul penal¹⁸, conform căruia materialele pornografice prezintă un minor având un comportament sexual explicit sau care, deși nu prezintă o persoană reală, simulează, în mod credibil un minor având un astfel de comportament. Ca atare se subînțeleg și desenele sau schițele cu minori. Fapta incriminată include toate modalitățile de producere, deținere, achiziționare, stocare, expunere, promovare, distribuire, precum și punere la dispoziție de materiale pornografice cu minori. Regimul sancționator este mai sever dacă faptele enumerate mai sus au fost săvârșite printr-un sistem sau mijloc informatic. Se sancționează și accesarea fără drept a site-urilor cu un astfel de conținut.

3. Metodologia

Având în vedere tendințele crescătoare ale hărțuirii sexuale online a minorilor, suntem preocupați de riscurile prezentate de rețeaua de socializare *Facebook*.

Printre obiective se numără studierea atitudinii persoanelor întrebate referitoare la fenomenul pornografiei infantile, cunoașterea noțiunii, existența experienței personale, respectiv identificarea pericolului potențial prezentat de *Facebook* față de minori. Datele cantitative ce urmează a fi prezentate au fost obținute prin elaborarea unui chestionar anonim

¹⁶Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 Decembrie 2011 privind Combaterea Abuzului Sexual Asupra Copiilor, a Exploatării Sexuale a Copiilor și a Pornografiei Infantile și de Înlocuire a Deciziei-Cadru 2004/68/JAI a Consiliului. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO> accesat la: 15.11.2015.

¹⁷ Preambul, Directiva 2011/92/UE. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO> accesat la: 15.11.2015.

¹⁸ Legea 286/2009 privind Codul Penal Român, art. 374. Disponibil la: <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Wpo7d56II%2FQ%3D> accesat la 15.11.2015.

aplicat online cu ajutorul platformei *Google Forms*. În vederea realizării scopurilor cercetării am analizat un eșantion format din 607 utilizatori de Internet. Modalitatea de selecționare a eșantionului a fost neprobabilistă, pornind de la contul personal al autorului de pe *Facebook*: persoanele contactate au fost rugate să completeze chestionarul online, apoi să îl distribuie pe profilul lor personal, precum și în grupurile din care fac parte. Colecționarea datelor a avut loc în lunile aprilie și mai 2015. Chestionarul era deschis spre completare timp de două luni, după care s-a trecut la analiza datelor cu programul SPSS.

Pornind de la concluziile raportului *Eu Kids Online* (menționate mai sus) s-a conturat problematica eficienței restricției de vârstă pe site-uri de socializare, respectiv a pericolului potențial de răspândire a pornografiei infantile pe astfel de rețele.

4. Prezentarea rezultatelor

4.1. Aspecte demografice

Eșantionul era format dintr-un număr de 607 de persoane, dintre care 81,4% (n=494) erau de sex feminin și 18,6% (n=113) de sex masculin. Dintre aceștia, potrivit răspunsurilor valide, 48,7% (n=290) aveau vârsta de până la 22 de ani, un procent de 41,0% (n=244) aveau vârsta cuprinsă între 23 și 35 de ani, 6,9% (n=41) aveau vârsta cuprinsă între 29 și 35 de ani, iar 3,4% (n=20) aveau peste 36 de ani.¹⁹ Cu privire la nivelul de educație 5,8% (n=35) au promovat bacalaureatul, 56,0% (n=339) erau studenți, 34,9% (n=211) absolvenți de facultate și 3,3% (n=20) cu studii postuniversitare.²⁰ 87,7% (n=528) aveau reședința în zonă urbană iar 12,3% (n=74) în zonă rurală.²¹

În privința religiei 57,4% (n=328) erau de religie creștin-ortodoxă, 11,2% (n=64) romano-catolici, 17,2% (n=98) reformați, 5,6% (n=32) unitarieni, 2,6% (n=15) ateu, iar 6,0% (n=5,6%) aveau alte religii precum bapțiști, penticostali, martorii lui Iehova, fără religie etc.²² Dintre aceștia 82,1% (n=491) s-au declarat ca fiind credincioși, respectiv 17,9% (n=107) ca fiind necredincioși.²³ Nu am primit răspuns de la 1,5% (n=9).

¹⁹ Raportat la întreaga populație 2,0% (n=20) dintre subiecți nu a răspuns la întrebarea legată de vârstă.

²⁰ Raportat la întreaga populație 0,3% (n=3) nu au răspuns la întrebare cu privire la nivelul de educație.

²¹ Raportat la întreaga populație 0,8% (n=5) persoane nu au răspuns la întrebarea privind zona în care locuiesc.

²² Raportat la întreaga populație 5,9% (n=36) nu au răspuns la întrebare.

²³ Raportat la întreaga populație 1,5% (n=9) nu au răspuns la întrebare.

4.2. Statistici descriptive

Rezultatele noastre urmează a fi raportate la datele *Eu Kids Online*²⁴ și a *Organizației Salvați Copiii*²⁵ în privința aspectelor comune.

Verificarea cunoașterii noțiunii pornografiei infantile era necesară pentru a determina dacă populația înțelege subiectul de cercetare. 87,4 (n=527) dintre persoane au susținut că știu ce înseamnă pornografia infantilă, 1,5% (n=9) au recunoscut că nu înțeleg pe deplin semnificația noțiunii, iar 11,1% (n=67) erau nehotărâți. 0,7% (n=4) nu au răspuns la această întrebare. Astfel marea majoritate este conștientă de înțelesul noțiunii, de asemenea se pare că subiectul este suficient de mediatizat.

Având în vedere populația relativ tânără – care au crescut odată cu răspândirea Internetului și au asistat la apariția diferitelor site-uri de socializare chiar și înainte de „*era Facebook*” -, este posibil că și aceștia au avut experiențe personale de hărțuire pe Internet. 8,3% (n=50) au mărturisit că au avut parte de astfel de experiențe, pe când 86,9% (n=523) au răspuns negativ, iar un procent de 4,8 % (n=29) nu își mai amintesc. Datele noastre sunt conforme cu o cercetarea Organizației Salvați Copiii din anii 2010 și 2013, care a semnalat că în ultimele 12 luni de la 5% dintre copiii li s-a solicitat o fotografie sau o înregistrare video intimă.²⁶ De aici rezultă că hărțuirea sexuală online a devenit un pericol real privind minorii – fiind afectați între 5-10% dintre copii.

Opinia persoanelor întrebate este că site-urile de socializare reprezintă potențiale surse de pornografie infantilă: pe o scală de 3 trepte 61,0% (n= 366) din respondenți consideră că gradul de pericol este unul accentuat, 33,3 % (n=200) consideră că gradul de pericol este unul redus, iar 5,7% (n=34) sunt de părere că site-urile de socializare nu contribuie la faptele de hărțuire sexuală. Așadar am putea susține că populația participantă la cercetare este sensibilă față de acest subiect.

²⁴ Disponibil la: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf> accesat la: 07.11.2015

²⁵ Disponibil la: http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf accesat la: 07.11.2015.

²⁶ *Idem.*

Aspecte similare au fost abordate și de cercetarea *Eu Kids Online II*, care a analizat printre altele și reacțiile părinților despre expunerea copiilor la *cyberbullying* – o formă a hărțuirii sexuale. La nivel European numai 12% dintre părinții respondenți consideră că propriul său copil a fost expus la imagini cu conținut sexual. În România situația era și mai gravă în sensul că doar 2% dintre părinți consideră că în ultimele 12 luni copilul lor a fost tratat pe internet într-un mod răutăcios, fiind expus la imagini sexuale sau chiar la *cyberbullying*.²⁷ Comparând aceste date cu rezultatele noastre sesizăm discrepanțe evidente. O posibilă explicație s-ar putea consta în intervale de timp diferite ale cercetărilor: *Eu Kids Online II* a avut loc în urmă cu 5 ani, respectiv în anul 2010, iar proiectul nostru se datează din primăvara anului 2015. O perioadă de 5 ani în materia extinderii rețelelor de socializare pare a fi cauza principală a diferențelor. Un alt motiv posibil ar putea rezida în faptul că persoanele întrebată de noi sunt utilizatori activi ai rețelelor de socializare (fiind contactați chiar pe Facebook), iar părinții români respondenți ai cercetării *Eu Kids Online* în 2010 s-au plasat la un nivel mai scăzut în utilizarea Internetului.

Persoanele întrebată de noi consideră pe o scală de 4 trepte în proporție de 31,9% (n=192) că pozele postate pe site-uri de socializare pot reprezenta în mod foarte probabil surse concrete de pericol pentru minori, 51,2% (n=308) consideră că pericolul este doar probabil, 15,6% (n=94) sunt de părere că pozele postate constituie puțin probabil surse de pericol, precum 1,3% (n=8) susțin că este improbabil această cauzalitate.

Despre necesitatea unei limitări de vârstă pentru accesarea site-urilor de socializare majoritatea subiecților întrebați, adică 78,2% (n=471) și-ar lăsa copilul să utilizeze astfel de site-uri numai odată cu maturizarea acestuia, 15,95% (n=96) nu consideră necesar vreo limită de vârstă, iar 5,8% (n=35) sunt pentru interzicerea accesului până la majoratul copilului.

Limita de vârstă pe *Facebook* este de 13 ani, fapt cunoscut de 52,9% (n=318) dintre persoanele participante la cercetarea noastră, față de 47,1% (n=283) care nu au știut acest lucru. Totuși 80,4% (n=484) considerau că această restricție de vârstă constituie o măsură insuficientă de protecție a minorilor și numai 13,8% (n=83) erau de părere că limita impusă este suficientă. 5,8% (n=35) erau nehotărâți în această privință. 67,4% (n=406) de persoane

²⁷ Disponibil la: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf> accesat la: 07.11.2015.

consideră că limita de vârstă ar trebui majorată, 30,2% (n=182) susțin că ar trebui menținută la 13 ani, iar numai 2,3% (n=14) sunt de părere că ar trebui redusă.

Conform datelor Organizației Salvați Copiii²⁸ 65% dintre părinți au afirmat că nu interzic copiilor lor să aibă un profil personal pe o rețea socială. Menționăm că aceste date nu sunt direct comparabile cu cele ale noastre, deoarece studiul de referință nu analizează răspunsurile părinților în funcție de vârsta copiilor. Totuși am putea concluda că maturizarea copilului joacă un rol semnificativ, iar adulții acceptă doar condiționat accesul pe site-uri de socializare. În privința identificării motivelor de precauție a părinților – și în general a adulților - se impun cercetări suplimentare.

În fapt persoanele întrebate în procent de 76,7 (n=464) cunosc minori care dețin conturi pe *Facebook* și nu au împlinit vârsta minimă cerută, 10,9% (n=66) nu cunosc astfel de cazuri, iar 12,4% (n=75) sunt nehotărâți. Aceste date obținute de noi coincid cu cele raportate de *EU Kids Online* în sensul că 26% dintre copiii români între 9-10 ani și 49% dintre copiii cu vârstele cuprinse între 11-12 ani dețin un cont pe o rețea de socializare – adică un total de 75% dintre copiii români aflați sub 13 ani.²⁹ Aceste date indică faptul că interdicția aplicată de *Facebook* este doar una formală, insuficientă în privința protecției copilului.

4.3. Factori determinanți privind atitudinile observate

Variabilele demografice au fost raportate la răspunsurile date de persoanele întrebate de noi.³⁰ Semnificația statistică a datelor a fost analizată cu Testul chi-square al lui *Pearson* sau, după caz, când nu erau îndeplinite ipotezele pentru acest test³¹, am recurs la testul exact al lui *Fisher*.

Tentativele de racolare ale tinerilor de sub 22 de ani (12,9%, n=37) erau cele mai frecvente dintre toate categoriile de vârstă (total general 8,5%, n=50), rezultatul fiind semnificativ (*Fisher's exact test*=10.680, *p*=n.s.). Prin urmare susținem că fenomenul studiat

²⁸ Disponibil la:

http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf
accesat la: 07.11.2015.

²⁹ Disponibil la: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf> accesat la: 07.11.2015.

³⁰ Din sumarul de procesare a cazurilor rezultă că răspunsurile valide variau între 91,1% (n=553) și 99,5% (n=604), restul fiind date-lipsă de la persoanele non-respondenți.

³¹ Când peste 20% din celule au avut valori expectate sub 5.

se află în răspândire în România, actualii tineri fiind mai expuși la riscuri, pe când utilizatorii mai în vârstă nu sunt atât de afectați.

În privința întrebărilor referitoare la vârsta limită impusă pentru accesarea site-urilor de socializare am recurs la calculul mediilor³² care ne-au furnizat următoarele informații: vârsta-limită de 13 ani ar trebui mai degrabă ridicată ($M=2.65$, $SD=.52$); subiecții de cercetare mai degrabă sunt nesigure în ceea ce privește protecția oferită de această limită de vârstă ($M=1.92$, $SD=.44$); precum și faptul că site-urile de socializare sunt considerate surse de pericol pentru răspândirea pornografiei infantile ($M=2.65$, $SD=.60$).

Sexul persoanelor pare a fi un factor care se află în raport cu atitudinile despre pericolul creat de site-uri de socializare. Cu toate că ambele categorii de sex consideră accesul minorilor la rețele de socializare ca fiind o sursă de pericol, femeile par a fi mai îngrijorate, fiind mai sensibile față de acest subiect ($\chi^2=49.298$, $df=2$, $p<0.01$). De asemenea sexul este un factor determinant raportat la atitudinile persoanelor întrebate cu privire la limita de vârstă ($\chi^2=17.042$, $df=2$, $p<0.01$) după cum se observă în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1 - Sex * Acordul pentru utilizarea site-urilor de socializare

			De la ce vârstă a copilului ați fi de acord cu utilizarea site-urilor de socializare?			Total
			Nu impune vreo limită de vârstă	Odată cu maturizarea copilului	După majoratul copilului	
Sex:	Masculin	Număr	32	73	8	113
		Număr expectat	18.0	88.4	6.6	113.0
		% la Sex:	28.3%	64.6%	7.1%	100.0%
	Femini	Număr	64	398	27	489

³² La primele două întrebări am avut 602 răspunsuri valide, la ultima întrebare 600. Răspunsurile au fost plasate pe o scală de la 1 la 3, unde 1 reprezenta valoarea minimă cu semnificația că limita de vârstă ar trebui redusă/ofereă protecție suficientă/site-urile reprezintă pericol neglijabil, 2 care reprezenta menținerea vârstei/nesiguranța subiecților/site-urile reprezintă pericol mediu, respectiv 3, care reprezenta valoarea maximă cu semnificația că limita de vârstă ar trebui majorată/nu oferă protecție suficientă/site-urile reprezintă pericol considerabil.

n	Număr	78.0	382.6	28.4	489.0
	expectat				
	% la Sex:	13.1%	81.4%	5.5%	100.0%
Total	Număr	96	471	35	602
	Număr				
	expectat	96.0	471.0	35.0	602.0
	% la Sex:	15.9%	78.2%	5.8%	100.0%

Analizând datele din tabelul de mai sus rezultă că în general se acceptă ideea accesului pe site-urile de socializare odată cu maturizarea copiilor, însă bărbații tind a fi mai puțin echilibrați, preferă într-o proporție mai mare soluțiile extreme: lipsa vreunei limite de vârstă sau chiar interdicția totală până la majorat.

Nu am reușit să stabilim o legătură semnificativă între sesizarea pericolului reprezentat de site-urile de socializare pentru minori și clasele de vârstă ($c^2=9.225$, $df=6$, $p=n.s.$), cu toate că marea majoritate a persoanelor întrebate au fost de acord cu această susținere.

Examinând nivelul de studii, studenții sunt cei mai conștienți de pericolele pornografiei infantile ($c^2=13.677$, $df=6$, $p=n.s.<.05$). Nivelul de educație pare a nu fi în raport cu atitudinile cu privire la utilitatea acestei restricții (*Fisher's exact test*=3.198, $p=n.s.$). În sprijinul afirmației anterioare am descoperit că cei mai informați cu privire la restricțiile de vârstă erau tinerii de sub 22 de ani (81%, $n=234$) și persoanele peste 36 de ani (78,9%, $n=15$), raportul fiind statistic semnificativ (*Fisher's exact test*=16.201, $p<0.01$).

Credința se află în raport semnificativ cu atitudinea participanților despre limita de vârstă ($c^2=11.187$, $df=2$, $p=n.s.<.01$). Persoanele credincioase susțin într-o măsură mai mare ridicarea limitei, după cum rezultă din Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2- Credința * Modificarea limitei de vârstă pe Facebook

			Considerați că ar trebui modificată limita de vârstă aplicată de Facebook?			Total
			Majorată	Redusă	Menținută	
Credinț a:	Credincios	Număr	343	13	132	488
		Număr expectat	330.5	11.5	146.0	488.0
		% la Credința:	70.3%	2.7%	27.0%	100.0%
s	Necredincio	Număr	60	1	46	107
		Număr expectat	72.5	2.5	32.0	107.0
		% la Credința:	56.1%	0.9%	43.0%	100.0%
Total		Număr	403	14	178	595
		Număr expectat	403.0	14.0	178.0	595.0
		% la Credința:	67.7%	2.4%	29.9%	100.0%

4.4. Corelații

Răspunsurile persoanelor participante au fost testate și pentru corelații. Cu toate că am descoperit numeroase corelații semnificative, majoritatea raporturilor de interdependență erau slabe sau moderate ($r < +/- .03$, $p < .05$). Conform rezultatelor noastre cei care au declarat că sunt familiarizați cu noțiunea pornografiei infantile într-adevăr cunosc și elementele constitutive ale acestuia ($r = .31$, $p < .01$), sunt mai sensibili social față de acest subiect ($r = .30$, $p < .01$), ar interzice copiilor lor utilizarea site-urilor de socializare până la maturizare ($r = -.09$, $p > .05$), cunosc vârstă minimă cerută de Facebook pentru a deschide un cont ($r = .11$, $p < .01$), respectiv consideră că limita de vârstă pe site-urile de socializare este o măsură insuficientă de protecție ($r = -.11$, $p < .01$).

5. Concluzii

Literatura de specialitate arată că actele de hărțuire sexuală ale copiilor sunt în creștere și pot avea diverse forme (*cyber-grooming, cyberbullying, pornografie infantilă*).

Sistemele legislative au luat măsuri de combatere prin intermediul unor prevederi specifice care ocrotesc minorii împotriva abuzurilor sexuale comise online sau prin intermediul mijloacelor informatice atât pe plan internațional, pe planul Uniunii Europene, cât și în România.

Rezultatele cercetării indică faptul că site-urile de socializare reprezintă un pericol considerabil pentru răspândirea actelor de hărțuire sexuală a minorilor. În general se acceptă ideea accesului pe site-urile de socializare odată cu maturizarea copiilor.

Având în vedere că interdicția aplicată de *Facebook* este doar una formală, insuficientă în privința protecției copilului, persoanele vizate de cercetare sunt mai degrabă nesigure în ceea ce privește protecția oferită de limita de vârstă. Majoritatea subiecților tind să susțină că limita de vârstă de 13 ani ar trebui majorată.

Punctul forte al cercetării este că toți respondenții erau utilizatori *Facebook*, având experiențe directe privind avantajele și potențialele pericole ale rețelelor de socializare. Astfel relevanța rezultatelor noastre este ridicată, însă nu pot fi generalizate la populații diversificate.

BIBLIOGRAPHY:

1. Anderson WL. (2010). *Cyber Stalking (Cyber Bullying) - Proof and Punishment*. Insights to a Changing World Journal: 4.
2. Livingstone S, Haddon L, Gorzig A & Ólafsson K.. (2011). *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children*. LSE, London. Disponibil la: http://www2.cnrs.fr/sites/en/fichier/rapport_english.pdf accesat la 13.11.2015.
3. McIntyre TJ. (2010). *Blocking child pornography on the Internet: European Union development*. International Review of Law, Computers & Technology: 24(3).
4. Mitchell KJ, Finkelhor D, Jones LM, Wolak J. (2010). *Use of Social Networking Sites in Online Sex Crimes Against Minors: An Examination of National Incidence and Means of Utilization*. Journal of Adolescent Health: 1-8.

5. Semary HEL, Khaja MA. (2014). *Children's Uses of Facebook in Crisis and Peace: A Comparative Study*. Disponibil la: http://www.iiis.org/CDs2014/CD2014IMC/ICSIT_2014/PapersPdf/HB506XD.pdf accesat la 13.11.2015.
6. Srivastava C, Bhardwaj A. (2014). *Adverse Effects of Online Social Networking on Children and Adolescents*. Journal of Indian Association for Child & Adolescent Mental Health: 10(2).
7. VasIU I, VasIU L. (2011). *Criminalitatea în cyberspațiu*. Editura Universul Juridic. București.
8. Velicu A, Mascheroni G, Ólafsson, K.. (2014). *Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile*. Ars Docendi, București.
9. Raportul *EU Kids Online*. Disponibil la: <http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsOnlineIIRreports/Final%20report.pdf> și <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf> accesat la: 07.11.2015
10. Raportul *Sigur.info*. Disponibil la: <http://www.sigur.info/docs/raport-de-activitate-helpline-sigur.info.pdf> accesat la: 07.11.2015.
11. Raportul Organizației Salvați Copiii. Disponibil la: http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf accesat la: 07.11.2015.
12. Legea 286/2009 privind Codul Penal Român, art. 374. Disponibil la: <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Wpo7d56II%2FQ%3D> accesat la 15.11.2015.
13. Convenția cu privire la drepturile copiilor elaborat de Organizația Națiunilor Unite (1989). Disponibil la: <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx> accesat la 13.11.2015.

14. Convenția CE din 23/11/2001 privind criminalitatea informatică, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 343 din 20/04/2004, Seria Tratatelor Europene nr. 185. Disponibil la: http://www.legi-internet.ro/conventie_crim_info.htm accesat la 15.11.2015.
15. Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 Decembrie 2011 privind Combaterea Abuzului Sexual Asupra Copiilor, a Exploatării Sexuale a Copiilor și a Pornografiei Infantile și de Înlocuire a Deciziei-Cadru 2004/68/JAI a Consiliului. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO> accesat la: 15.11.2015.